

Å lære av hverandre -

Ergoterapeutstudenter i praksis i Nepal

Ergoterapifaget er utviklet i og preget av vestlig kultur og vestlig tenkemåte. Under oppholdet i Nepal, var det derfor viktig å bidra med fagkunnskapen vår på en respektfull måte. For å lykkes, var det avgjørende å være ydmyk og åpen i møte med menneskene i Nepal.

**Vera Jessen Balteskard,
Hans Thore Djupvik og Camilla Holmøy,
ergoterapeuter**

I januar 2014 reiste vi seks spente studenter til Kathmandu for å ha praksis ved dag-sentre for psykisk utviklingshemmede. Til tross for en god del forberedelser før avreisen, lurte vi på hvilke utfordringer vi egentlig ville møte i Nepal. Vi skulle ikke bare reise til et nytt land og en ukjent kultur, men vi skulle arbeide og bruke kunnskapen vår i et land med begrensede faglige og økonomiske ressurser.

Før vi reiste gjorde vi en rekke forberedelser på skolen. Vi leste litteratur om Nepal, med fokus på religion, kultur, historie, skole, helse og politikk. På skolen drøftet vi det vi hadde lest og forberedte forskjellige leker og aktiviteter vi kunne gjøre sammen med de nepalske barna. Vi fikk også muligheten til å snakke med studenter som hadde vært i Nepal tidligere, som delte sine erfaringer med oss. Kunnskapen vi opparbeidet oss viste seg å bli nyttig under praksisen. Vi ønsket å tilpasse vår adferd og vise hensyn til gjeldende normer og verdier i Nepal.

Mange mennesker i Nepal hadde begrensede engelskkunnskaper, og mye av kommunikasjonen foregikk ved hjelp av gester og kroppsspråk. Vi ble etter hvert svært bevisste på kroppsspråk og hvordan vi uttrykte oss.

Vi opplevde også at kulturforskjeller skapte utfordringer. Holdninger og normer som for oss er selvfølgelige, er ikke nødvendigvis gjeldende i Nepal. Vi måtte stadig reflektere over egne verdier fordi vårt tanke sett ikke uten videre kunne overføres til en annen kultur. Vi diskuterte stadig bakgrunnen for våre egne tanker og verdier, med den hensikt å kunne opptre med respekt i en ukjent kultur.

Vanlig skoledag. Foto: Mari Bergan

Vi måtte stadig reflektere over egne verdier fordi vårt tanke sett ikke uten videre kunne overføres til en annen kultur.

Et eksempel på vestlige verdier som preger oss, er idealet om individualisme og selvstendighet. De fleste kartleggingsmetoder og -redskaper i ergoterapi er basert på å finne ut hva som er viktige og meningsfulle aktiviteter for den enkelte. I Nepal opplevde vi at dette ikke passet inn fordi hensyn til fellesskapet er

Å bidra til fellesskapet er høyt verdsatt, og det som var viktig for den enkelte var ofte å kunne bidra til familiens eller lokalsamfunnets beste.

viktigere her enn i Norge. Å bidra til felleskapet er høyt verdsatt, og det som var viktig for den enkelte var ofte å kunne bidra til familiens eller lokalsamfunnets beste.

Til tross for at vi hadde lært om det nepalske samfunnet og religion på forhånd, opplevde vi flere ganger problemer med å akseptere forhold i denne kulturen. Det gjaldt blant annet synet på funksjonshemming.

Funksjonshemming i Nepal

Vi opplevde at mennesker med ulike former for funksjonsnedsettelse som bor i Nepal har færre rettigheter enn funksjonsfriske mennesker. De ble ofte

neglisjert og oversett i samfunnet. Vi ble fortalt at myndighetene har et lovverk som skal sikre rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse, problemet er at det ikke håndheves. Det har skjedd en gradvis forbedring de siste årene, men vi erfarte at det i Nepal fortsatt blir ansett som en stor skam og en straff fra «gud» å få et barn med funksjonsnedsettelse. I Nepal er hinduismen den rådende religionen. Rundt 80 prosent av befolkningen er hinduister. I følge hinduistisk tro, vil det å få et barn med funksjonshemming være en straff for synder man har begått i tidligere liv. Mange av barna, spesielt i lavlandet og på landsbygda, blir gjemt bort og holdt skjult fra omverdenen.

Morgenstund på dagsenter. Foto: Camilla Holmøy

To gutter på skolevei. Foto: Camilla Holmøy

En kombinasjon av at skolen ikke er tilpasset barnas behov og skammen knyttet til at disse barna skal vises i offentligheten, gjør at mange foreldre vegrer seg for å sende barna på skolen.

Flere ganger opplevde vi på nært hold, hvordan folk reagerte når vi tok med oss barna ut i offentligheten. De kastet lange blikk, uten forsøk på å skjule hverken frykt, skam eller avsky. Folk stilte seg rundt oss og pekte, og virket nysgjerrig på hvorfor vi var sammen med barn med funksjonsnedsettelse.

Å jobbe med psykisk utviklingshemming i Nepal

Vi arbeidet ved fire ulike dagsenter i og rundt Kathmandu. Der møtte vi foreldre

og lærere som brukte mye av sin tid til å kjempe for funksjonshemmedes rettigheter. Vi opplevde at det ofte er de mest ressurssterke menneskene, som kjemper «de svakes rett». En av dem er Shila Thapa. Shila er leder for Down Syndrome Society i Nepal og driver dagsenter for psykisk utviklingshemmede i hjemmet sitt i Kathmandu. I tillegg arbeider hun aktivt for å sikre funksjonshemmedes rettigheter. Hun har lenge vært interessert i vestlig tankegang og medisin, og ønsket at vi skulle dele vår kunnskap.

Vi oppdaget likevel at selv om hun ønsket å bruke vår faglige kompetanse og forslag ved dagsentrene, var det ikke like enkelt å gjennomføre i praksis. Som nevnt er det utfordrende å arbeide etter våre

Vi forsøkte å forklare betydningen av å styrke enkeltmennesket og finne dets ressurser, men innså fort at begreper som for eksempel empowerment passer bedre i en vestlig kultur.

individrettede behandlingsmodeller i et land hvor felleskapets mål er viktigere enn individuelle ønsker og behov. I Nepal er det viktigste hva man foretar seg som gruppe og ikke som enkeltindivid. Vi valgte derfor å iverksette tiltak som baserte seg på gruppen som en helhet, i tillegg til individuelle tiltak med fokus på enkeltindivider.

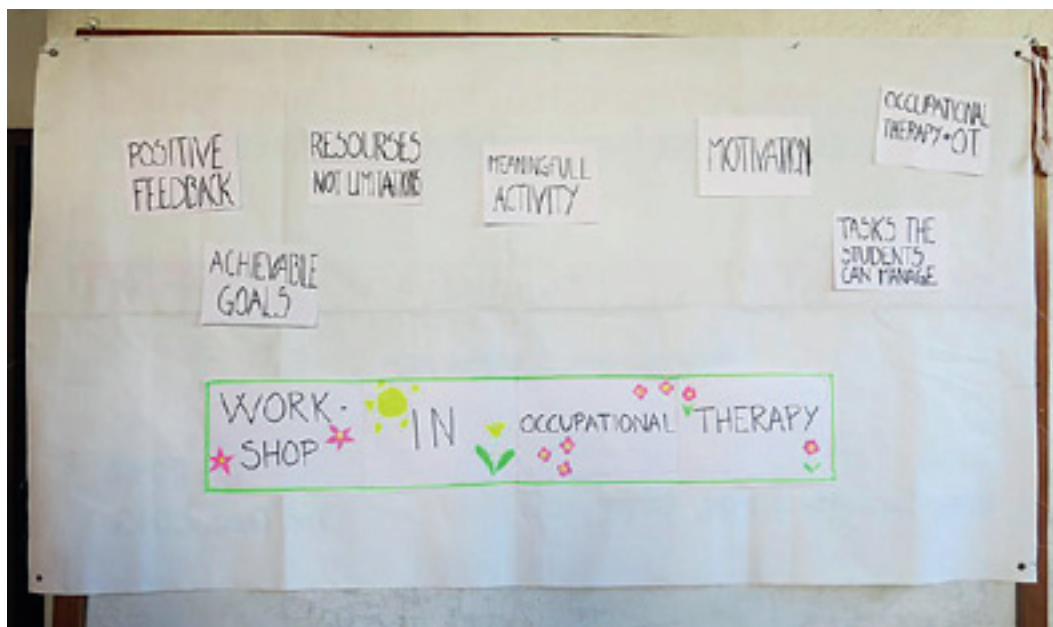
Vi forsøkte blant annet å skape en bedre struktur og forutsigbarhet i hverdagen for barna på dagsentrene, ved å utforme en timeplan der barna tok del i å presentere dagens aktiviteter.

Vi ønsket også at barna skulle bli mer selvstendige under måltidene, og formidlet til personalet at god tid og tålmodighet kunne være nøkkelen for å oppnå det. Dette viste seg likevel å være utfordrende fordi de ansatte ikke hadde fokus på selvstendighet, men på at barna fikk i seg nok mat, gjerne så mye som mulig i løpet av lunsjen. Vi spekulerte i om dette kunne være fordi noen av barna ikke hadde tilstrekkelig tilgang til mat hjemme. Flere av de store barna ble matet, selv om de hadde gode forutsetninger for å klare å spise selv. Vi forsøkte å forklare betydningen av å styrke enkeltmennesket og finne dets ressurser, men innså fort at begreper som for eksempel *empowerment* passer bedre i en vestlig kultur.

Workshop

På slutten av oppholdet arrangerte vi en workshop hvor vi inviterte ansatte fra alle dagsentrene i Kathmandu, foreldre og de barna som var store nok til å forstå. Temaet for workshopen var ergoterapi, og hvordan vi kunne bidra til barnas mestring hverdagsaktiviteter. Gjennom to måneder i Nepal hadde vi reflekterte mye over grunnsteinene i faget vårt, og vi ønsket å presentere det så forståelig som mulig. Under workshopen la vi frem grunnleggende teori om ergoterapi, i tillegg til praktiske oppgaver hvor deltakerne fikk komme med egne tanker. Dette var lærerikt for oss, fordi vi hadde erfart at vi på grunn av ulik bakgrunn og kultur, ofte vektla og fokuserte på ulike forhold i arbeidet med barn.

Refleksjon og utveksling av erfaringer la grunnlaget for en felles forståelse, til tross for ulikhetene. Vi fikk muligheten til å ta del i deres tankesett og oppfatning av hva de anser som viktig i sitt arbeid. Sammen diskuterte vi ulike problematiske situasjoner som kunne oppstå, årsakssammenhenger og mulige løsninger. Ved å ta utgangspunkt i en felles forståelse kunne vi bidra med vår fagkunnskap på en måte som passet inn i deres sammenheng. Hovedfokuset under workshopen var hvordan man i arbeidet på dagsentrene kunne påvirke barnas muligheter for aktivitet og deltakelse. Vi snakket blant annet om hvordan miljøfaktorer spiller inn på barnas adferd og læring. Struktur og forutsigbarhet ble diskutert sammen med betydningen av å ha en forståelig timeplan på dagsentrene. Videre ble viktigheten av tydelig kommunikasjon og positive

Workshop i ergoterapi Foto: Camilla Holmøy

tilbakemeldinger tatt opp. Sammen med Shila presenterte vi hvordan bildekort med enkle illustrasjoner på kan gjøre aktiviteter mer forståelig for noen av barna. Gjennom rollespill demonstrerte vi hvordan en aktivitet kan forenkles slik at barnet mestrer det. Samtidig forsøkte vi å få frem at man kan hjelpe i form av veiledning og guiding, isteden for å gjøre det for dem.

En av våre viktigste erfaringer fra workshoppen var at kunnskap og innspill fra de som arbeider på dagsentrene i Nepal var essensielt for at vi kunne bidra med vår kunnskap i en kultur som var så fremmed for oss.

Vi er svært takknemlige for at vi fikk ta del i hverdagen til nepaleserne på dagsentrene. Alle vi møtte i Nepal var åpne og gjestfrie på alle måter. Nepaleserne lærte oss mer enn vi hadde forestilt oss, ikke minst at det er mulig å finne en felles

forståelsesramme selv om man er fra ulike kulturer. Gjensidig læring var svært viktig under hele oppholdet. I tillegg har vi gjennom samarbeidet lært mye om oss selv, vårt fag og vår egen kultur. Vi har fått erfart at det finnes en rekke utfordringer med å benytte et fag basert på vestlig kultur i Nepal, men at vi ved hjelp av åpenhet og respekt, og et felles ønske om barnas beste, sammen kan finne frem til gode løsninger og videre utvikling; både på individ- og samfunnsnivå. ...

Nepaleserne lærte oss mer enn vi hadde forestilt oss, ikke minst at det er mulig å finne en felles forståelsesramme selv om man er fra ulike kulturer.